

Briuselis, 2025 m. lapkričio 28 d.
(OR. en)

15959/25

Tarpinstitucinės bylos:
2025/0543 (COD)
2025/0544 (CNS)

IND 546
RECH 521
COMPET 1236
MI 959
EDUC 475
TELECOM 431
ENER 625
ENV 1281
CLIMA 557
AGRI 644
TRANS 589
SAN 775
BIOTECH 40
CADREFIN 335
CODEC 1921

PRANEŠIMAS

---

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 11765/1/25 REV 1; 11749/25

Dalykas: *Pasirengimas 2025 m. gruodžio 8–9 d. Konkurencingumo (vidaus rinka, pramonė, moksliniai tyrimai ir kosmosas) tarybos posėdžiui*

Programos „Europos horizontas“ dokumentų rinkinys: 2028–2034 m. bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa

a) Bendroji programa ir su ja susijusios dalyvavimo bei sklaidos taisyklės

b) Specialioji programa, kuria įgyvendinama programa „Europos horizontas“

– Pažangos ataskaita

Šio pranešimo priede išdėstytoje pažangos ataskaitoje pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės parengtas dabartinės padėties ir pažangos, padarytos 2025 m. antrą pusmetį nagrinėjant pirmiau nurodytus pasiūlymus, vertinimas. Ši ataskaita parengta pirmininkaujančios valstybės narės atsakomybe ir ja nedaromas poveikis konkrečioms atskiras delegacijas dominantiems klausimams ar tolesnėms delegacijų nuomonėms.

Todėl Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su šia pažangos ataskaita ir perduoti ją Tarybai (konkurencingumas) rengiantis jos 2025 m. gruodžio 9 d. posėdžiui.

Programos „Europos horizontas“ dokumentų rinkinys: 2028–2034 m. bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa

a) Bendroji programa ir su ja susijusios dalyvavimo bei sklaidos taisyklės

b) Specialioji programa, kuria įgyvendinama programa „Europos horizontas“

– Pažangos ataskaita

I. IVADAS

1. Europos Sąjunga (ES) pasiekė lemiamą momentą. Bendroji rinka dar nėra užbaigta, procesą apsunkina sudėtingas reglamentavimas ir nacionalinės kliūtys, o tai kenkia Europos konkurencingumui ir sanglaudai. Be to, kaip akcentuota M. Draghi, E. Lettos ir M. Heitoro pranešimuose, pasaulinių konkurentų atžvilgiu ES praranda savo pozicijas mokslinių tyrimų, inovacijų ir susijusių investicijų srityje, ir taip sėjamos abejonės dėl ES technologinės lyderystės ir strateginio savarankiškumo.
2. ES atsidūrė lūžio taške, o būsimos mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) pastangos dar niekada nebuvo tokios svarbios. Pasaulyje, kuriame daugėja netikrumo, susiduriama su pasaulinio masto iššūkiais bei krizėmis, technologijų formavimasis vyksta itin greitai, o geopolitinė aplinka sparčiai kinta, suplanuoti ir tvarūs MTI atlieka svarbų vaidmenį norint suprasti tuos iššūkius, plėtoti sprendimus ir įsisavinti ateitį nulemsiančias technologijas. Todėl būtina reaguoti į šiuos iššūkius pasitelkiant pažangias ir bendras strategijas bei investicijas, išnaudojant inovacijų potencialą ir stiprinant pamatus atspariai ES, kad ateityje būtų užtikrintas mūsų saugumas, gerovė ir konkurencingumas.

3. ES reikia tvirtesnio bendradarbiavimo. Kadangi bendradarbiavimas yra didžiausia Europos stiprybė, ES ir jos valstybės narės turi būtinas sąlygas, kad būtų atgaivinta Europos lyderystė mokslo ir technologijų srityje ir užtikrintos reikalingos inovacijos, kurių reikia būsimiems uždaviniams spręsti. Kita bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“ turi tapti pavyzdžiu, kaip pasiekti šį tikslą, užtikrinant glaudžią sinergiją su kitomis programomis pagal kitą daugiametę finansinę programą (DFP). Kitoje DFP turi būti užtikrinta, kad puikūs Europoje pasiekti MTI rezultatai būtų diegiami ES, taip teikiant praktinius sprendimus jos piliečiams ir atveriant naujas rinkas jos pramonei.

II. BENDRA INFORMACIJA

4. 2025 m. liepos 16 d. Komisija paskelbė du susijusius pasiūlymus: pirmąjį – dėl 2028–2034 m. bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Europos horizontas“ (toliau – bendroji programa) sukūrimo¹ ir antrąjį – dėl specialiosios programos, kuria įgyvendinama programa „Europos horizontas“, (toliau – specialioji programa)².
5. Už šiuos pasiūlymus atsakingas Europos Parlamento Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komitetas (ITRE). Pranešėju dėl bendrosios programos paskirtas Christianas Ehleris (PPE, DE), o pranešėju dėl specialiosios programos – René Repasi (S&D, DE).
6. Dėl bendrosios programos buvo konsultuotasi su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Audito Rūmais ir Regionų komitetu.

III. DABARTINĖ PADĖTIS

7. Pirmas neoficialus pasikeitimas nuomonėmis dėl Komisijos pasiūlymų dėl programos „Europos horizontas“ įvyko 2025 m. liepos 17 d. Kopenhagoje surengtame neformaliame už MTI atsakingų ministrų posėdyje.

---

¹ Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO, kuriuo sukuriama 2028–2034 m. bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ja susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinamas Reglamentas (ES) 2021/695 (dok. 11765/25).

² Pasiūlymas dėl TARYBOS SPRENDIMO, kuriuo nustatoma specialioji programa, kuria įgyvendinama 2028–2034 m. bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ta programa susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinamas Sprendimas (ES) 2021/764 (dok. ST 11749/25).

8. Komisija bendrąją ir specialiąją programas pristatė Mokslinių tyrimų darbo grupės 2025 m. liepos 24 d., rugsėjo 1, 4, 8, 11, 15, 18, 22 ir 25 d. posėdžiuose; juose delegacijos turėjo galimybę paprašyti paaiškinimų. Komisijai pateikus paaiškinimus, darbo grupė pradėjo pasiūlymo nagrinėjimą.
9. Pasiūlymai buvo išsamiai nagrinėjami 2025 m. spalio 6, 9, 13, 16, 27 d. ir lapkričio 3, 6, 10, 14, 17, 20 ir 27 d. posėdžiuose. Šiuo tikslu pasiūlymų tekstas buvo suskirstytas į šešias nuostatų grupes, apimančias pagal temas susijusias bendrosios programos ir specialiosios programos nuostatas:
- 1 nuostatų grupė „Bendrosios nuostatos“: bendroji programa (1–10 straipsniai ir 35–37 straipsniai) ir specialioji programa (1–4 straipsniai ir 18–21 straipsniai);
  - 2 nuostatų grupė. I veiklos sritis „Pažangus mokslas“: bendroji programa (12–14 straipsniai) ir specialioji programa (6–10 straipsniai);
  - 3 nuostatų grupė. II veiklos sritis „Konkurencingumas ir visuomenė“, įskaitant „Europos partnerystes“: bendroji programa (11 ir 15 straipsniai) ir specialioji programa (5 ir 11 straipsniai);
  - 4 nuostatų grupė. III veiklos sritis „Inovacijos“: bendroji programa (16, 17 ir 34 straipsniai) ir specialioji programa (12 ir 13 straipsniai);
  - 5 nuostatų grupė. IV veiklos sritis „Europos mokslinių tyrimų erdvė“ (EMTE): bendroji programa (18 ir 19 straipsniai) ir specialioji programa (14–17 straipsniai);
  - 6 nuostatų grupė „Dalyvavimo ir sklaidos taisyklės“: bendroji programa (20–33 straipsniai).
10. Dėl laužtiniuose skliaustuose pateikto teksto diskutuojama nebuvo³.

---

³ Bendroji programa: 1 straipsnio (Dalykas) 2 dalis, 6 straipsnis (Biudžetas) ir atitinkama 31 konstatuojamoji dalis; 19 straipsnis (Dalyvių skaičiaus didinimas); 36 konstatuojamoji dalis (Veiklos rezultatų reglamentavimas); specialioji programa: 1 straipsnio (Dalykas) 2 dalis, 3 straipsnis (Biudžetas), 4 straipsnio (Darbo programa) 3 dalis.

11. Be to, 2025 m. rugsėjo 30 d. ir gruodžio 9 d. Konkurencingumo tarybos posėdžiuose pirmininkaujanti valstybė narė surengė tikslinius politinius debatus dėl teminių sričių, apimančių MTI dvejojo naudojimo srityje, saugumo ir gynybos temas, taip pat strateginius Europos MTI prioritetus, be kita ko, daug dėmesio skiriant būsimoms partnerystėms.

IV. PADARYTA PAŽANGA

12. Pirmininkaujanti valstybė narė išsikėlė tikslą pasiekti, kad šis pasiūlymas ir jo sąsaja su pasiūlymu dėl Europos konkurencingumo fondo (EKF) būtų gerai suprantami, taip pat daryti pažangą derybose, kad tekstai būtų kuo labiau suderinti ir konsoliduoti. Stengtasi remtis ankstesne patirtimi ir daugiau dėmesio skirti naujiems pasiūlymų aspektams. Aiškumo sumetimais ypatingas dėmesys buvo skiriamas struktūrinėms diskusijoms konkrečiais klausimais, kuriose buvo remiamasi pirmininkaujančios valstybės narės parengtais diskusijoms skirtais dokumentais, ir pagrindinių klausimų, kuriems reikia daugiau dėmesio tolesnėse derybose, skaičiaus sumažinimui. Tam tikrais atvejais, kur reikia išsamesnio paaiškinimo ir derybų, tekstas pažymėtas paryškintuoju kursyvu. Derybų metu Komisija taip pat pateikė naudingų neoficialių dokumentų.
13. Pirmininkaujanti valstybė narė pabrėžė šiuos pagrindinius principus, kurie padėtų orientuoti derybas:
- skatinti novatorišką mąstymą mokantis iš praeities, kad būtų ieškoma naujų galimybių;
  - konsoliduoti Mokslinių tyrimų darbo grupės kompetencijai priklausančias dalis ir suformuoti poziciją dėl sąsajų su naujuoju EKF;
  - užtikrinti, kad į reglamentą būtų įtrauktos būtinos išsamios nuostatos, leidžiančios tam tikrą apibrėžtą įgyvendinimo lankstumą vykdant darbo programas, ir
  - vengti kartoti kitus teisės aktus, išskyrus atvejus, kai reikia nustatyti išimtis ar išsamesnes nuostatas.

14. Derybos dėl programos „Europos horizontas“ taip pat yra susijusios su platesnėmis derybomis kitose darbo grupėse, kurios rengia DFP. DFP *ad hoc* darbo grupėje deramasi dėl bendro DFP biudžeto ir pasiūlymo dėl programos „Europos horizontas“ lažtiniuose skliaustuose pateiktų pagrindinių dalių, pavyzdžiui, susijusių su dalyvių skaičiaus didinimu ir kompetencijos sklaida, skyrimo kriterijais ir atranka bei finansavimo normomis. Nepaisant to, valstybės narės ragino parengti viso programos „Europos horizontas“ biudžeto suskirstymą pagal jos subkomponentus. Už EKF atsakingas pogrupis derasi dėl bendro taisyklių sąvado, taip pat dėl politikos linijų valdymo ir turinio.
15. Iš Komisijos laukiama papildoma informacija, kuri bendrais bruožais apibūdintų valdymo mechanizmą ir konkurencingumo koordinavimo priemonę – o jie turėtų padėti nustatyti prioritetus pagal principą „iš viršaus į apačią“ ir suderinti programas– tebėra vienas iš esminių nežinomųjų. Taip pat neaišku, koku mastu ir koku lygmeniu dalyvaus valstybės narės.

Kompleksiniai klausimai

16. **Bendrosios programos struktūra.** Apskritai, bendrosios programos bendra architektūra, grindžiama veiklos sritimis, abejonių nekėlė. Iki šiol tik kelios valstybės narės svarstė galimybę arba paprašė konkrečias dalis perkelti į kitas veiklos sritis, kaip kompleksinę programos dalį, arba į kitas ES programas, daugiausia į EKF.
17. **Lankstumas ir nuspėjamumas.** Daugiausia dėmesio skirta tam, kad būtų sukurta sistema, kuria būtų užtikrinta tinkama lankstumo ir nuspėjamumo pusiausvyra. Siekta dinamiškos lygsvaros, kad būtų skatinamos inovacijos, kartu sukuriant aiškį ir patikimą reglamentavimo sistemą supaprastinant tekstą ir prireikus programoje užtikrinant daugiau aiškumo. Vienas iš pagrindinių neišspręstų klausimų yra bendras prioritetų nustatymo proceso ir valstybių narių dalyvavimo jame valdymas. Dėl šios priežasties į specialiąją programą įtraukta vieta tekstui, kuriame būtų apibrėžtas bendras strateginių prioritetų nustatymo procesas, užtikrinantis tvirtą patariamąjį valstybių narių vaidmenį, taigi ir jų dalyvavimą bei suinteresuotumą.

18. **Supaprastinimas.** Vienas iš svarbiausių prioritetų yra užtikrinti supaprastinimą pareiškėjams ir naudos gavėjams. Todėl siekiant sumažinti administracinę naštą nustatytas horizontalusis principas. Be to, kai kurios iš siūlomų supaprastinimo priemonių (pavyzdžiui, standartinis fiksuotųjų sumų ir personalo vieneto įkainių taikymas) pažymėtos paryškintuoju kursyvu, kad būtų galima toliau diskutuoti ir sukurti geriausią sistemą. Nors dėl daugelio supaprastinimo priemonių bus nuspręsta įgyvendinimo etape, labai svarbu, kad programoje „Europos horizontas“ būtų pateiktos aiškios gairės. Dar vienas supaprastinimo prioritetas – racionalizuoti reglamentus ir taip užtikrinti, kad jie būtų aiškūs, juose nebūtų nereikalingo kartojimosi ir būtų užtikrinama galimybė juos lanksčiai įgyvendinti.
19. **Tarpdalykiškumas, įskaitant socialinių ir humanitarinių mokslų (SHM) integravimą.** Visiškai pritariama tam, kad būtina visose bendrosios programos dalyse užtikrinti daugiadalykius metodus ir numatyti SHM integravimą jose. Tai dar kartą pabrėžta II veiklos srityje „Konkurencingumas ir visuomenė“, siekiant užtikrinti bendradarbiaujamųjų MTI rezultatus, kurių reikia norint įveikti iššūkius, su kuriais susiduria ES. Be to, taip pat patikslinta, kad reikia skelbti specialius kvietimus teikti pasiūlymus su SHM susijusiomis temomis.
20. **Prisijungimas.** Atsižvelgiant į dabartinį geopolitinį kontekstą, kai ES praranda savo pozicijas MTI srityje, o bendroji programa atveria dvejopam naudojimui, trečiųjų valstybių prisijungimas prie bendrosios programos įgyja naują aspektą. Siekiant spręsti šį klausimą, visose DFP programose buvo suderintas straipsnis dėl prisijungimo: jame remiamasi keturiomis jau žinomomis trečiųjų valstybių kategorijomis, tačiau labiau akcentuojamas prisijungimo išlaidų pasidalijimas, tinkama pusiausvyra, ES teisė į patikimą finansų valdymą ir užtikrinimas, kad trečiosios valstybės neturėtų įgaliojimų priimti sprendimus dėl programos. Bendrosios programos uždavinys bus suderinti poreikį bendradarbiauti su kai kuriomis valstybėmis, kurių prisijungimas neteiktų privalumų, ir poreikį taikyti mokslinių tyrimų saugumo priemones kitų kategorijų valstybėms, kurių prisijungimas privalumų teiktų. Dar vienas aspektas yra susijęs su artimais ir patikimais partneriais ir jų gebėjimu prisijungti ir visapusiškai dalyvauti siekiant abipusės naudos. Be to, programai „Europos horizontas“ ir EKF numatyta taikyti skirtingas prisijungimo schemas, dėl kurių gali kilti kliūčių užtikrinti mūsų siekiamą integruotą inovacijų ciklą.

21. **Dvejopas naudojimas.** Spartūs geopolitiniai ir technologiniai pokyčiai paskatino bendrosios programos atvėrimą dvejomis naudojimui remti. Dėl to keičiasi taikymo sritis, palyginti su esama bendrąja programa. Todėl tolesnėse derybose dvejopo naudojimo potencialas ir parama jam turėtų būti aiškiai atskirti nuo išimtinai su gynyba susijusios veiklos. Siekiant pasinaudoti dinamika, kurią dvejopo naudojimo moksliniai tyrimai gali suteikti MTI srityje, reikia nustatyti tinkamą sistemą, kad būtų išvengta nereikalingų suvaržymų ir sudėtingo administravimo.
22. **Mokslinių tyrimų saugumas** Mokslinių tyrimų saugumo veiklos tikslas – valdyti tokią riziką kaip nepageidaujamas ypatingos svarbos technologijų perdavimas, piktavališka įtaka moksliniams tyrimams ir etikos ar sąžiningumo pažeidimai, kartu laikantis MTI pagrindinių principų, kurie yra EMTE pagrindas. Mokslinių tyrimų saugumo klausimas bus neatskiriama derybų dėl pagrindinių neišspręstų klausimų dalis.

Sąsajos su EKF

23. Pasiūlymas dėl programos „Europos horizontas“ ir pasiūlymas dėl EKF yra glaudžiai susiję keliose srityse ir turi bendrą pagrindinį užmojų stiprinti inovacijų gyvavimo ciklą. Tai sudarys sąlygas MTI tapti įdiegiamais sprendimais ir parduoti tinkamais produktais, kartu užtikrinant, kad diegimo iššūkiai taptų naujų mokslinių tyrimų atspirties tašku. Siekiant garantuoti, kad viešųjų investicijų poveikis būtų kuo didžiausias, abiejų programų teminiai prioritetai turėtų būti tarpusavyje susieti per visą inovacijų gyvavimo ciklą. Pagrindines sąsajas galima rasti skirtingose pasiūlymo dėl programos „Europos horizontas“ dalyse.
24. **Politikos linijos** (bendrosios programos 15 straipsnis ir specialiosios programos 11 straipsnis). Šiais straipsniais programos „Europos horizontas“ II veiklos srities bendradarbiaujamųjų MTI veikla susiejama su EKF politikos linijomis ir paaiškinama, kodėl jai taikoma speciali atitinkamų EKF politikos linijų darbo programos MTI dalis. Pagal EKF politikos linijas vykdomai veiklai taip pat bus naudingi bendradarbiaujamieji MTI, vykdomi pagal II veiklos srities visuomenės komponentą, ir atvirkščiai, kadangi tiek su konkurencingumu, tiek su visuomene apskritai susiję pokyčiai yra tarpusavyje priklausomi.

25. **Misijos ir naujojo europinio bauhauzo (NEB) priemonė.** Programoje „Europos horizontas“ ir EKF reikia tvirtai susieti penkias esamas misijas, taip pat NEB priemonę, kad būtų užtikrinta tolesnė pagrindinių investicijų į MTI pagal dabartinę DFP plėtotę. Šia sąsaja bus užtikrinta, kad vertingos inovacijos patektų į rinką ir būtų veiksmingai diegiamos.
26. **Europos partnerystės** (bendrosios programos 11 straipsnis ir specialiosios programos 5 straipsnis). Šiuose straipsniuose nustatytas būsimų Europos partnerystės ryšys su EKF politikos linijomis. Pasirinktos partnerystės gali būti glaudžiai susijusios su politikos linijomis ir būti papildoma priemone pritraukti viešąjį ir privatųjį finansavimą per visą inovacijų ciklą, kad būtų reaguojama į bendrus iššūkius.
27. **Europos inovacijų taryba (EIC)** (bendrosios programos 16 bei 34 straipsniai ir specialiosios programos 12 straipsnis). Tai glaudžiai susiję su „InvestEU“ ir EKF veiklos plėtimo priemone. Įtraukta nauja 15c konstatuojamoji dalis, kuria siekiama užtikrinti, kad šių priemonių tarpusavio papildomumas ir perėjimas nuo vienos prie kitos veiktų sklandžiai, visų pirma Europos Sąjungai strategiškai svarbias technologijas kuriančių įmonių atveju.
28. **Gynybos prietaikos.** Kalbant apie EIC, 16 straipsnyje minima pagal programą „Europos horizontas“ teiktina parama ypatingos svarbos technologijoms, kurios pritaikomos gynybos srityje. Valstybės narės dar turi nuspręsti, kaip turi būti finansuojama tokia veikla, pavyzdžiui, iš EKF gynybos dalies ar pagal „InvestEU“, remiantis žiniomis, sukauptomis EIC finansuojant giliausias technologijas.
29. **Sklaida ir valorizacija** (bendrosios programos 32 straipsnis). Šiame straipsnyje daroma nuoroda į EKF priemones, naudingas EKF valorizacijos strategijai, kurią Komisija gali taikyti, jei naudos gavėjas nedėtų visų pastangų savo rezultatams valorizuoti.
30. **Saugumo priemonės** (bendrosios programos 20 straipsnis, kuriame daroma tiesioginė nuoroda į EKF 10 straipsnio dėl ES pirmenybės 2 ir 3 dalis, 13 straipsnį dėl įslaptintos informacijos apsaugos taisyklių taikymo ir 20 straipsnį dėl spartesnių ir tikslinių veiksmų konkurencingumui skatinti). Šiais EKF straipsniais gali būti remiamasi visose programos „Europos horizontas“ darbo programos dalyse, priklausomai nuo to, kas aktualu ES strateginei autonomijai ir technologiniam suverenumui apsaugoti. Klausimas, ar to pakanka, atsižvelgiant į mokslinių tyrimų saugumo srities ypatumus, tebėra neišspręstas.

31. Numatoma, kad *ad hoc* darbo grupės EKF pogrupyje vyks tolesnės diskusijos dėl strateginio intereso pasinaudoti ir EKF, kad būtų galima išlaikyti ES konkurencingumui strategiškai svarbią mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūrą. Paskutinis svarbus punktas, dėl kurio dar laukiama teisinės rekomendacijos Sutarties laikymosi klausimu, yra specialioji gynybos srities MTI programa, kuri yra programos „Europos horizontas“ specialioji programa, tačiau buvo įtraukta į EKF politikos liniją „Atsparumas, saugumas, gynybos pramonė ir kosmosas“ nenumatant specialaus jai skirta biudžeto.

V. IŠSAMI ATASKAITA DĖL KIEKVIENOS DERYBOSE APTARIAMOS NUOSTATŲ GRUPĖS

32. Toliau akcentuojami visi esminiai kiekvienoje iš šešių nuostatų grupių padaryti pakeitimai, kad būtų padidintas programos kryptingumas.

1 nuostatų grupė. Bendrosios nuostatos

33. Siekiant padidinti bendrosios programos kryptingumą, padaryti keli svarbūs pakeitimai.

34. **Bendrosios programos** 2 straipsnis, kuriame pateikiamos apibrėžtys, buvo nuolat peržiūrimas ir plečiamas įtraukiant aktualias naujas apibrėžtis, kad būtų pateiktas tikslinis programai skirtų apibrėžčių rinkinys. Tai padaryta atsižvelgiant į tai, kad reikėtų apibrėžti tik reglamente vartojamus terminus, o kituose reglamentuose pateiktos apibrėžtys neturėtų būti kartojamos. 3 straipsnyje nurodyti bendrosios programos bendri tikslai buvo peržiūrėti siekiant juos sustiprinti. Dabar daugiausia dėmesio skiriama mokslinės ir technologinės bazės stiprinimui vykdant pažangius MTI, grindžiamus atvira konkurencija, siekiant remti ne tik konkurencingumą, bet ir gerovę, suverenumą bei atsparumą. Tekstu taip pat sustiprinama parama Europos mokslinių tyrimų erdvės (EMTE) įgyvendinimui ir parama tyrėjų mokymui bei mobilumui, taip skatinant protų apykaitą ir kartu kovojant su protų nutekėjimu. 4 straipsnyje, kuriame nustatyta programos struktūra, iš dalies pakeistas konkurencingumo ir visuomenės veiklos srities visuomenės komponentas, taip pat EMTE skyrius. 5 straipsnyje dėl horizontaliųjų principų naujai akcentuojama MTI vertės grandinė, užtikrinant, kad programa apimtų viską nuo pagrindinių mokslinių tyrimų iki proveržio inovacijų ir būtų sudarytos sąlygos tvirtai sąsajai su EKF, kad būtų skatinama įsisavinti ir diegti rezultatus. Taip pat numatytas administracinių procesų supaprastinimas: nurodyta, kad daugiausia dėmesio skiriama visų pirma dalyviams tenkančios naštos mažinimui. Siekiant užtikrinti įtraukumą, nustatytas aiškus įsipareigojimas skatinti visų ES MTI srities suinteresuotųjų subjektų lygias galimybes, nors kelios valstybės narės ragina aiškiai vėl įtraukti dabartiniame programos „Europos horizontas“ reglamente nustatytą plėtimo principą. . Papildomai nustatyta, kad turi būti užtikrinamas lyčių lygybės įgyvendinimas, įskaitant lyčių aspekto integravimą į MTI turinį, taip pat įtrauktos nuostatos dėl mokslinių tyrimų saugumo palaikymo valdant susijusią riziką, taip užtikrinant, kad į šiuos principus būtų atsižvelgiama vykdant visą MTI veiklą. Be to, siekiant optimalaus įsipareigojimo ir didžiausio poveikio, nustatyta, kad reikia plėtoti programos „Europos horizontas“ veiklos sričių ir jų komponentų strateginę sinergiją, taip pat įgyvendinant bendrąją programą užtikrinti sinergiją su kitomis ES programomis.

35. Kai kurios šios dalies nuostatos yra standartinės horizontaliosios nuostatos (7, 8 ir 9 straipsniai), bendros kelioms ES programoms. Dėl šios priežasties padaryti pakeitimai buvo tik minimalūs, o keičiama buvo tik siekiant spręsti labiau politinius klausimus. Daugumos delegacijų prašymu į 8 straipsnį buvo įtrauktos nuostatos dėl šiuo metu naudojamo pažangumo ženklo, kad juo būtų pakeistas arba bent papildytas naujasis pasiūlytas konkurencingumo ženklas. Pagal pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlymą būtų sudarytos sąlygos naudoti abu ženklus papildomam finansavimui pritraukti, atsižvelgiant į kiekvieno ženklo pagrindinę paskirtį ir kartu išvengiant su dviejų ženklų naudojimu susijusios painiavos, į kurią atkreipė dėmesį kai kurios valstybės narės. Kad būtų užtikrintas skaidrumas ir bendras vaizdas, 9 straipsnyje Komisijai pavedama kasmet teikti Programos komitetui informaciją apie asocijuotųjų šalių finansinius įnašus.
36. Bendrosios programos įgyvendinimui ypač svarbus 10 straipsnis. Patikslinta, kad, vadovaujantis dabartine praktika, pagrindinė paramos forma turėtų būti dotacijos. Be to, primenama, kad vertinimo komitetas turėtų būti sudaromas vien tik arba, deramai pagrįstais atvejais, iš dalies iš nepriklausomų išorės ekspertų. Supaprastinto išlaidų apmokėjimo, pavyzdžiui, fiksuotųjų sumų ir personalo vieneto įkainių, kaip pagrindinės ES finansavimo formos nustatymas sulaukė nevienodo valstybių narių pritarimo; dauguma skeptiškai vertino visų pirma standartinį personalo vieneto įkainių taikymą.

37. **Specialiosios programos** 1 straipsnyje nustatyta, kad pagal bendrąją programą taip pat turėtų būti vykdomi EKF politikos linijas atitinkanti bendradarbiaujamųjų MTI veikla. 2 straipsnyje dėl veiklos tikslų didelių pakeitimų nepadaryta, išskyrus tai, kad labiau akcentuota, jog reikia skatinti panaudoti MTI rezultatus ir optimaliau naudoti mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūrą. 4 straipsnyje nustatytas ne orientacinis, o išsamus darbo programų turinio sąrašas. Taip siekiama suteikti programos įgyvendinimui didesnę aiškumą ir geresnę struktūrą, užtikrinant, kad darbo programose numatyti veiksmai būtų labiau nuspėjami ir geriau apibrėžti ir išvengiant galimybes, kad be valstybių narių žinios į kvietimus teikti pasiūlymus būtų įtraukiama papildomų kriterijų. Be to, patikslinta, kad turėtų būti nustatyta vertinimo peržiūros procedūra. Į veiksmų, kuriems bus taikomos specialios taisyklės, sąrašą įtrauktas mokslinių tyrimų saugumas. Atskirų darbo programų skaičius suderintas su programos struktūra. Reaguojant į nuolatinį valstybių narių prašymą apibrėžti aktyvesnį jų dalyvavimą nustatant prioritetus, palikta vieta naujam straipsniui, kuriame bus nustatyta strateginių prioritetų nustatymo sistema, užtikrinant valstybėms narėms tvirtą patariamąjį vaidmenį, taigi jų dalyvavimą ir pritarimą. Šio straipsnio formuluotė bus parengta gavus papildomos informacijos apie valdymo mechanizmą ir konkurencingumo koordinavimo priemonę, apie kuriuos yra pranešusi Komisija. 18 straipsnyje dėl komiteto procedūros „bendroji sudėtis“ pervadinta „strategine sudėtimi“, o jai suteiktas didesnis vaidmuo apima programos nuoseklumo užtikrinimą įgyvendinant visas atskiras darbo programas, be kita ko, Europos partnerystės srityje. Pakomitečiai suderinti su programos struktūra. Be to, siekiant sustiprinti valstybių narių vaidmenį, įtraukti šie du punktai: nuostata dėl nuomonės nepateikimo priimant darbo programą ir Komisijos pareiga reguliariai ir jau ankstyvame etape informuoti Programos komitetą apie bendrą specialiosios programos įgyvendinimo pažangą.

2 nuostatų grupė. Pažangus mokslas

Europos mokslinių tyrimų taryba (EMTT)

38. Pagrindiniai su EMTT susiję padaryti pakeitimai iš esmės yra pasiūlymo patikslinimai, kad jis atitiktų dabartinę praktiką ir formuluotes. **Bendrojoje programoje** dar kartą patvirtintas pagrindinis Europos mokslinių tyrimų tarybos tikslas, be kita ko, dėmesys ankstyvosios karjeros tyrėjams. 13 konstatuojamoji dalis buvo iš dalies pakeista nurodant, kad EMTT turėtų visose srityse pasirinkti perspektyviausias mokslinės veiklos kryptis ir įsipareigoti orientuotis į principu „iš apačios į viršų“ grindžiamus tyrėjų iniciatyva vykdomus mokslinius tyrimus, rengiant viešus konkursus, grindžiamus tik kompetencija.
39. Vadovaujantis dabartine praktika, **specialiosios programos** 6 straipsnyje buvo nustatyta ketverių metų EMTT pirmininko kadencija su galimybe pratęsti vieną kartą. Vadovaujantis dabartine praktika, taip pat nurodyta, kad EMTT pirmininkas bent 80 % darbo laiko turėtų skirti EMTT veiklai. Be to, išbraukta nuoroda į Komisijos institucinę politiką, nes ji galėjo būti netinkamai suprasta EMTT savarankiškumo požiūriu. 7 straipsnyje nustatyta, kad EMTT Mokslo tarybą sudaro 22 nariai, kad Mokslo taryba galėtų veikti net jei kuriuo nors metu dirbančių narių būtų mažiau. Mokslo tarybos narių kadencija buvo suderinta su pirmininko kadencija. Taip pat buvo patikslinta, kad trys Mokslo tarybos išrinkti pirmininko pavaduotojai gaus administracinę paramą savo šalies institucijoje, o Mokslo tarybos nariams bus atlyginama už jų atliekamas užduotis. Komisijai teikiamas Mokslo tarybos įžvalgas apie mokslinių tyrimų tendencijas ar politikos klausimus Komisija dabar turės pranešti valstybėms narėms. Vadovaujantis dabartine praktika, 7 straipsnyje taip pat nurodyta, jog tam, kad EMTT taptų geriau žinoma geriausiems tyrėjams ir Europos Sąjungoje, ir visame likusiame pasaulyje, svarbus tiek Europos, tiek tarptautinio lygmens informavimas ir bendradarbiavimas. 8 straipsnyje padarytas tik vienas pakeitimas, kuriuo Komisijai pavedama reguliariai ir laiku informuoti EMTT Programų komitetą apie EMTT veiklos įgyvendinimą.

Programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“

40. Bendrosios programos 13 straipsnyje patvirtinama, kad pagrindinis programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“ tikslas yra remti mokslinių tyrimų karjerą visais jos etapais, ypač daug dėmesio skiriant ankstyvosios karjeros tyrėjams, ir skatinti principu „iš apačios į viršų“ grindžiamą mokslinių tyrimų pažangumą, ugdyti ir pritraukti talentingus tyrėjus. Straipsnyje pakartojama, kad remiami mokslinių tyrimų darbuotojų mainai. Ten buvusi nuoroda į saugumo aspektus perkelta į 14 konstatuojamąją dalį, nes mokslinių tyrimų saugumo akcentavimas yra horizontalusis kompleksinis klausimas, susijęs ne vien su programa „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“.
41. **Specialiosios programos** 9 straipsnyje pakartojama, kad programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“ finansavimas grindžiamas principu „iš apačios į viršų“, ir nurodoma, kad bet koks nukrypimas nuo šio principo, kai siekiama orientuotis į tam tikrą veiklą, susijusią su konkrečiais teminiais prioritetais, tam tikros rūšies MTI institucijomis ar geografinėmis vietovėmis, gali vykti tik tinkamai pagrįstais atvejais ir jei tampa prieinamas papildomas finansavimas iš kitų šaltinių. Dalis, kurioje kalbama apie sinergijas su kitomis šios programos dalimis, išbraukta, nes tai yra horizontalusis principas. Derybose dėl programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“ daug dėmesio skirta šalių korekciniais koeficientams, naudojamiems siekiant užtikrinti konkurencingas ir patrauklias įdarbinimo sąlygas ir darbo užmokesčio suteikiamos perkamosios galios lygybę, nes šių koeficientų metodika ir atnaujinimo dažnumas smarkiai kritikuojami.

Jungtinis tyrimų centras (JRC)

42. **Bendrosios programos** 14 straipsnyje šiuo metu nurodyta, kad Jungtinis tyrimų centras, kai aktualu, valstybėms narėms taip pat turėtų teikti nepriklausomas, įrodymais pagrįstas žinias ir mokslinę paramą. **Specialiosios programos** 10 straipsnyje padaryti tik keli nedideli pakeitimai.
43. Pirmininkaujančios valstybės narės nuomone, šiame derybų etape yra pasiektas tam tikras su šia veiklos sritimi susijęs brandos lygis, nors tai nereiškia, kad visi pritaria viskam. Prieš vėl grįžtant prie šios veiklos srities, rekomenduojama sutelkti pastangas į kitas dalis, kurioms labiau reikia papildomo dėmesio.

3 nuostatų grupė. Konkurencingumas ir visuomenė

Europos partnerystės

44. **Bendrosios programos** 11 straipsnyje nustatomos dviejų rūšių partnerystės, grindžiamos susitarimo memorandumu arba sutartimi įformintu susitarimu (vadinamosios bendrosios įmonės). Nors tai skiriasi nuo dabartinės bendrosios programos, pagal kurią bendrai finansuojamos partnerystės yra grindžiamos dotacijomis, tai galėtų būti vertinama kaip lauktas supaprastinimas, kol procesas taps aiškesnis. Įtraukta 3a dalis, kuria siekiama oficialiai nustatyti reikalavimą, kad bet kokia Europos partnerystė turėtų būti grindžiama strategine mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarke, kurioje būtų išdėstyti teminiai prioritetai, numatomi rezultatai ir atitinkamos veiksmų gairės. Įtrauktas 5 dalies ba punktas, kuriuo siekiama patikslinti, kad partnerystės turėtų būti kuriamos tik tais atvejais, kai numatyti tikslai nebūtų pasiekti kitomis ES priemonėmis. Įtrauktas 5 dalies -a punktas, kuriuo siekiama daugumai valstybių narių suteikti tikrumo dėl jų vaidmens nustatant ir atrenkant susitarimo memorandumu grindžiamas partnerystes. Vis dar lieka klausimų dėl optimalaus virtualiųjų rezervų valdymo taip, kad kiekviena valstybė narė bendrai finansuotų tik savo projektų dalyvius. Be to, reikia nustatyti, kaip finansiškai prisidės pramonės sektorius.
45. **Specialiosios programos** 5 straipsnyje, siekiant sudaryti sąlygas bendrai su valstybėmis narėmis nustatyti ir atrinkti partnerystes, iš 1 dalies a punkto išbrauktas tekstas, pagal kurį partnerystės atranką būtų vykdžiusi tik Komisija. 1 dalies a punkto iii papunktyje nustatytas minimalus konsorciume dalyvaujančių partnerių skaičius – 10 valstybių narių (40 % visų dabartinių valstybių narių), nes dauguma valstybių narių paprašė didesnio skaičiaus nei iš pradžių pasiūlytos penkios valstybės narės. Be to, 1 dalies a punkto via papunktyje kaip vienas iš atrankos kriterijų įtraukta duomenų strategija, o 1 dalies a punkto viia papunktyje numatytas MVĮ ir veiklą plečiančių įmonių integravimas. 1 dalies aa punkto xiiia papunktyje numatyta Komisijai taikoma pareiga su ES įstaigomis ir valstybėmis narėmis dalytis duomenimis, gautais atliekant vertinimus, o į 1 dalį įtrauktas ab punktas, kuriuo siekiama išaiškinti, kad reikalavimų nesilaikymo atveju valstybės narės turėtų būti informuojamos apie bet kokius veiksmus, kurių imasi Komisija. Su straipsniais dėl partnerystės reikia toliau daug dirbti ir dėl jų diskutuoti.

46. Kadangi daugelio valstybių narių visuomenės komponentas netenkina, pirmininkaujanti valstybė narė kartu su jomis siekė jį perfrazuoti ir įtvirtinti aiškesnę formuluotę, kuria apibrėžiamas jo vaidmuo, taikymo sritis ir ryšys su konkurencingumo komponentu. Nors padaryta nemaža pažanga, reikia tęsti darbą siekiant apibrėžti ir sustiprinti visuomenės aspektą. **Bendrosios programos** 15 straipsnyje nustatyti du bendradarbiaujamųjų mokslinių tyrimų ir inovacijų komponentai: vienas yra susijęs su konkurencingumu, o kitas – su visuomene. Naujoje dalyje nurodyta, kad abu komponentai turi būti plėtojami nuosekliai, kad jie vienas kitą stiprintų ir kad būtų užtikrinta sklandi mokslinių tyrimų ir inovacijų aplinkos aprėptis siekiant stiprios ir atsparios Sąjungos.
47. 15 straipsnyje taip pat minima galima tolesnė parama likusiai misijų MTI veiklai bei NEB priemonei ir ji nebesiejama tik su visuomenės komponentu. Abiem atvejais valstybės narės pabrėžė, kad reikia sukurti tvirtas sąsajas su kitomis atitinkamomis ES programomis, visų pirma EKF, siekiant užtikrinti veiksmingą mokslinių tyrimų rezultatų įsisavinimą ir valorizaciją, laikantis pradinių misijų tikslų ir dėl to, kad misijos ir EKF politikos linijos turi glaudžiai derėti. Visa likusi su misijomis susijusi veikla gali būti remiama pagal programos „Europos horizontas“ darbo programas. Panašiai, keletas valstybių narių pažymėjo, kad paprasčiausias sprendimas, susijęs su NEB priemone, būtų likusią MTI veiklą įtraukti į darbo programas kaip temas.
48. **Specialiosios programos** 11 straipsnyje tekstas apie visuomenės komponentą perrašytas, kad būtų nustatytos 3 pagrindinės sritys, kuriomis būtų vadovaujama visuomenės transformacijos kontekste: geopolitinių, aplinkos, technologinių bei demokratinių pokyčių ir politikos formavimui reikalingų faktinių duomenų suvokimas; demokratinių, teisingų ir saugių visuomenių puoselėjimas ir Europos šalių kultūros bei kūrybos pramonės palaikymas.

4 nuostatų grupė. Inovacijos

Europos inovacijų taryba (EIC)

49. Bendras tikslas buvo paaiškinti EIC ir EKF ryšį, visų pirma atsižvelgiant į programą „InvestEU“ ir veiklos masto didinimo priemonę, apibrėžti tinkamą taikymo sritį bei papildomumą ir atitinkamai pritaikyti tekstą. Šiuo tikslu įtraukta nauja 15b konstatuojamoji dalis. Šis darbas turės būti tęsiamas, kad būtų užtikrintas optimalus sprendimas ir efektyvesnis įgyvendinimas ateityje. Atsižvelgiant į tai, specialiosios programos 34 straipsnio 7 ir 10 dalys, kuriose nustatyti išimtiniai atvejai, kai EIC vis dar gali įsikišti ir teikti tolesnį finansavimą arba finansavimą investuotojoms patrauklioms įmonėms, tebėra svarstytinose tolesnėse diskusijose.
50. **Bendrojoje programoje** dar labiau patikslinta EIC veiklos sritis, o 16 straipsnis papildytas nurodant pareigą vykdyti veiklą taip, kad EKF veiktų užtikrindamas tarpusavio papildomumą su EKF priemonėmis. Kalbant apie programos „Pathfinder“ dotacijas, įtraukta formuluotė, kuria akcentuojami ankstyvojo etapo moksliniai tyrimai. Į verslo spartinimo paslaugų užduotis taip pat įtrauktas prieigos prie mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros bei naudojimosi ja palengvinimas ir tinklaveikos veikla. Be to, siekiant paaiškinti, ką šis požiūris reiškia, įtrauktas programų vadovų užduočių, kurios panašios į ARPA (Pažangiųjų mokslinių tyrimų projektų agentūros) užduotis, aprašymas. Nuomonės dėl suteiktinos autonomijos lygio skiriasi. Kadangi pozicijos dėl gynybos srities prietaikų finansavimo taikant tik DARPA (Gynybos pažangiųjų mokslinių tyrimų projektų agentūros) pobūdžio požiūrį skiriasi, tekstas pažymėtas paryškintuoju kursyvu, kad tolesnėse derybose būtų ieškoma galimo sprendimo. Pirmininkaujančios valstybės narės nuomone, galimi trys sprendimai: likti prie Komisijos pasiūlymo atitinkamai jį išplėtojant; nustatyti procesą, kuris galėtų papildyti EIC DARPA pobūdžio požiūrį numatant lėšas iš EKF gynybos dalies; arba į EKF gynybos dalį įtraukti DARPA pobūdžio požiūrį, kad visos vien tik su gynyba susijusios investicijos būtų vienoje vietoje. Diskusijų metu valstybės narės iki šiol daugiausia pritarė pastarosioms dviem galimybėms. Įtraukta nauja 15a konstatuojamoji dalis, kurioje paaiškinamas nacionalinių programų ir įstaigų sertifikavimas „Plug-in“ sistemos tikslu.

51. 34 straipsnyje nurodyta, kad, programos vadovui rekomendavus ir nepriklausomiems išorės ekspertams patarus, EIC programos „Transition“ dotacijos gali būti skiriamos neskelbiant kvietimo teikti pasiūlymus, jei tai nurodyta darbo programose. Be to, nurodyta, kad išimtiniais atvejais pagal EIC programą „Accelerator“ gali būti remiamos mažos vidutinės kapitalizacijos įmonės. Be to, atspindint panašią EKF kontekste vartojamą formuluotę, įtrauktas tekstas, kuriame nurodoma, kad EIC fondo investicijų atsiėmimas turi būti laikomas į EIC fondą grįžtančiomis lėšomis.
52. **Specialiosios programos** 12 straipsnyje numatyta ilgesnė EIC valdybos pirmininko kadencija – ketveri metai – ir galimybė ją pratęsti vieną kartą. Atsižvelgiant į didelį šių pareigų matomumą, prie numatytų reikalavimų įrašyta įrodyta patirtis. Kalbant apie EIC valdybos narius, prie aspektų, kurių pusiausvyrą reikia užtikrinti, įrašytas teminis pasiskirstymas.

Inovacijų ekosistemas

53. **Bendrosios programos** 17 straipsnyje nurodoma parama veiklai, susijusiai su strateginiais prioritetais, kuria daugiausia dėmesio skiriama susietų tarpvalstybinių inovacijų ekosistemų kūrimui. Be to, turi būti siekiama sinergijų su kitais pagrindiniais bendrosios programos komponentais. 17 straipsnio dalis dėl paramos veiklai, kuria skatinama žinių trikampio integracija, paliekama svarstyti ateityje, nes keletas valstybių narių pareiškė susirūpinimą dėl to, kad Komisijos pasiūlyme nepaminėtas Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT), ir paprašė, kad jis vėl būtų nurodytas. Kelios valstybės narės taip pat paprašė paaiškinti šį praleidimą ir EIT bei jo žinių ir inovacijų bendrijų padėtį kitoje programoje „Europos horizontas“. Tačiau kai kurios valstybės narės pageidautų palaukti Komisijos pasiūlymo dėl EIT reglamento peržiūros, kuris turėtų būti pateiktas iki 2026 m. pabaigos. Dėl šios priežasties tekstas, taip pat ir specialiosios programos 13 straipsnyje, pažymėtas paryškintuoju kursyvu, kad būtų svarstomas toliau, o Komisijos paprašyta pateikti neoficialų dokumentą dėl EIT, kad valstybėms narėms būtų suteikta daugiau informacijos.

54. **Specialiosios programos** 13 straipsnyje prie suinteresuotųjų subjektų, kuriems galėtų būti naudingas susietų centrų kūrimas ir rėmimas, įrašyti tyrėjai. Kalbant apie veiklą, kuria padedama plėtoti europines inovacijų ekosistemas, nurodytas pranašumų ir potencialo integravimo ir stiprinimo aspektas. Kad būtų užtikrintas nuoseklesnis požiūris, nustatyta specialios paramos MVI, startuoliams ir veiklą plečiančioms įmonėms, teikiamos pagal šį veiklos srities „Inovacijos“ pakomponentį, sąsaja su pastangomis kitų pakomponentų, susietų centrų ir inovacijų ekosistemų srityse. Be to, Komisijos buvo paprašyta pateikti neoficialų dokumentą, kuriame būtų išsamiau apibūdinta pagal šį veiklos srities „Inovacijos“ komponentą numatoma veikla.
55. Liko keletas su šia veiklos sritimi susijusių neišspręstų klausimų, kuriems reikia skirti daugiau dėmesio, t. y. aiškus EIC ir EKF ryšys, DARPA pobūdžio požiūrio laikymasis Europos inovacijų taryboje ir EIT ateitis. Be to, turėtų būti stebimas inovacijų ekosistemų indėlis į EIC ir EKF priemonėmis nustatytą investicijų aplinką.

5 nuostatų grupė. Europos mokslinių tyrimų erdvė (EMTE)

56. Reikėtų pažymėti, kad bendrosios programos ir specialiosios programos straipsniai dėl dalyvių skaičiaus didinimo pateikti laužtiniuose skliaustuose ir kelios valstybės narės dėl to išreiškė apgailėstąjimą.
57. **Bendrosios programos** 18 straipsnis padalytas į tris straipsnius, kiekviename iš jų nurodyti pagrindiniai šios veiklos srities komponentai, t. y. EMTE įgyvendinimas, politikos rėmimo priemonė ir mokslinių tyrimų bei technologijų infrastruktūra.

Europos mokslinių tyrimų erdvė

58. Straipsnyje dėl EMTE dabar daroma nuoroda į visą EMTE ir Mokslinių tyrimų ir inovacijų pakto vertybių ir principų rinkinį, užuot juos vardijant atskirai neišsamiaame sąrašė.
59. Specialiosios programos 14 straipsnyje nurodyta, kad EMTE turėtų būti įgyvendinama bendromis Sąjungos ir valstybių narių pastangomis, dedamomis įgyvendinant bendrai nustatytus ir sutartus prioritetus. Kadangi dar nėra priimtas EMTE aktas, tiesioginė nuoroda į EMTE politikos darbotvarkes nepateikiama.

60. **Bendrosios programos** naujame 18a straipsnyje dėl mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros pabrėžiama, kad ES reikia nuoseklios ir susietos visos Europos infrastruktūros ir susijusių paslaugų ekosistemos. Straipsnyje taip pat paaiškinama, kad parama, kuria siekiama padengti iki 20 % naujų ypatingos svarbos pasaulinio lygio pajėgumų statybos išlaidų, taip pat apima esminį esamų ypatingos svarbos pajėgumų atnaujinimą. Vis dar nesutariama dėl to, ar reikia nustatyti tokią paramą, kadangi susirūpinimą kelia kai kurios galimos ekonominės pasekmės. Šią problemą buvo bandoma spręsti specialiosios programos atveju (žr. toliau). Patikslinta, kad šią infrastruktūrą turėtų bendrai nustatyti ir dėl jos susitarti ES ir valstybės narės, vykdydamos atvirą, skaidrų konkursą, grindžiamą aiškiais kriterijais. 19 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad parama infrastruktūrai turėtų atspindėti strateginius ES poreikius ir suteikti Europos pridėtinės vertės, vykdant nuoseklų ilgalaikį planavimą ir koordinuotas investicijas, be kita ko, atsižvelgiant į Europos strateginio mokslinių tyrimų infrastruktūros forumo (ESFRI) darbą mokslinių tyrimų infrastruktūros srityje, ir raginama sukurti panašų strateginį technologijų infrastruktūros forumą. Vis dar neapsvarstyta galimybė EKF taip pat prisidėti finansuojant Europos konkurencingumui svarbią infrastruktūrą.
61. **Specialiosios programos** 16 straipsnis dėl mokslinių tyrimų infrastruktūros ir 17 straipsnis dėl technologijų infrastruktūros buvo kiek įmanoma suderinti atsižvelgiant į remtiną veiklą, įskaitant MVI, startuolių ir veiklą plečiančių įmonių galimybes gauti finansavimą, taip pat bendradarbiavimą ir tinklaveiką abiejų rūšių infrastruktūrose, kai taikytina. Be to, tekstas buvo atnaujintas, kad atitiktų bendrąją programą, atsižvelgiant į paramą, kuria siekiama padengti iki 20 % pasaulinio lygio mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros statybos ar esminio atnaujinimo išlaidų. Straipsnyje dėl technologijų infrastruktūros buvo sukonkretinta parama valorizacijos veiklai, kuria siekiama paspartinti įsisavinimą rinkoje. Įtrauktas naujas 17a straipsnis, kuriuo siekiama nustatyti pagrindinius pasaulinio lygio mokslinių tyrimų ir technologijų infrastruktūros statybos ar esminio atnaujinimo rėmimo kriterijus.

6 nuostatų grupė. Dalyvavimo ir sklaidos taisyklės

Tinkamumas

62. **Bendrosios programos** 21 straipsnyje nustatyti tinkamumo kriterijai. Didelės delegacijų daugumos prašymu vėl įtrauktas **pažangumo ženklas** siekiant pripažinti kokybiškus MTI projektus pagal programą „Europos horizontas“, kuriems finansavimas nebūtų skiriamas (taip pat žr. bendrųjų nuostatų 8 straipsnį). Be to, straipsnis papildytas 1a dalimi siekiant paaiškinti, kad bet kuris teisės subjektas, įskaitant teisės subjektus iš neasocijuotųjų trečiųjų valstybių arba tarptautinių organizacijų, gali dalyvauti veiksmuose pagal programą „Europos horizontas“. Tai neapima galimybės gauti finansavimą, kuriam taikomos sąlygos išdėstytos tolesnėse dalyse. 10 dalis padalyta į dvi pastraipas, siekiant atskirti veiksmus, kurie neatitinka finansavimo reikalavimų, nuo veiklos, susijusios su žmogaus kamieninėmis ląstelėmis, kuri gali būti finansuojama. 11 dalis dėl panaikinimo buvo išplėsta siekiant išsamiau išdėstyti projekto sąlygas pagal EIC programą „Accelerator“ ir dėl jos kai kurios delegacijos vis dar nori diskutuoti. Be to, straipsnis papildytas 12a dalimi siekiant paaiškinti, kad tinkamai pagrįstais atvejais darbo programose gali būti nurodyti papildomi tinkamumo kriterijai.

Kvietimai teikti pasiūlymus

63. 23 straipsnyje aprašomi kvietimai teikti pasiūlymus. Šis straipsnis papildytas nuostata, kuria nurodoma, kad į darbo programą turi būti įtrauktas visas kvietimų teikti pasiūlymus turinys. Kelios valstybės narės pageidavo, kad dviejų etapų paraiškos ir aklas vertinimas būtų nustatyti teisės aktuose, o ne, kaip buvo įprasta, darbo programose. Šis klausimas buvo platesnių debatų dėl supaprastinimo, kuriuose pirmininkaujanti valstybė narė siekė pajudėti į priekį, dalis; užtikrinti, kad būtų susitarta dėl galutinės versijos, teks vėliau pirmininkausiančioms valstybėms narėms. Be to, papildomai nurodyta, kad darbo programose taip pat turėtų būti nurodyti kvietimai, kurių atveju kartu su pažangumo ženklu gali būti suteiktas konkurencingumo ženklas.

Savidraudos mechanizmas

64. 30 straipsnyje nustatyti konkretūs įmokų į savidraudos mechanizmą tarifai: nustatomas standartinis 5 % tarifas, kuris gali būti padidintas iki 8 % arba sumažintas iki mažiau nei 5 %. Tarifų pokyčiai gali būti būtini dėl rinkų svyravimų ir didesnio naudotojų iš kitų programų, nesusijusių su programa „Europos horizontas“, skaičiaus. Valstybės narės iš esmės palankiai įvertino šį papildymą.

Sklaida ir valorizacija

65. Pakeistas 32 straipsnio pavadinimas ir, reaguojant į didėjančią valstybių narių susirūpinimą dėl mokslinių tyrimų saugumo, į 1 dalį įtrauktas naujas punktas dėl naudos gavėjų pareigų apsaugoti rezultatus, kurie yra svarbūs saugumo požiūriu, darant nuorodą į intelektinį turtą. Kadangi 32 straipsnis taip pat yra susijęs su EKF ir papildomų saugumo priemonių įgyvendinimu siekiant apsaugoti ES strateginius interesus, buvo stengtasi jį suderinti su programa „Europos horizontas“, kad būtų užtikrintas jų nuoseklumas.

Ikiprekybiniai viešieji pirkimai ir novatoriškų sprendimų viešieji pirkimai

66. Kelios valstybės narės pareiškė norą į 33 straipsnį įtraukti nuorodas į esamas viešiesiems perkantiesiems subjektams skirtas direktyvas. Komisija toliau teigė, kad straipsnis apima tiek viešuosius, tiek privačiuosius perkančiuosius subjektus, taip pat ikiprekybinius ir prekybinius viešuosius pirkimus. Ne visiems iš jų taikomos esamos direktyvos, todėl šioje programoje reikia vartoti suderintą terminiją. O esamos direktyvos taikomos tik viešųjų subjektų vykdomiems viešiesiems pirkimams.

VI. TOLESNI VEIKSMAI

67. Atsižvelgdama į dabartinę padėtį, pirmininkaujanti valstybė narė mano, kad rengiantis tolesnėms deryboms būtų naudinga apsvarstyti šiuos dalykus:
- galimybę sujungti šias šešias nuostatų grupes, kad pagal temas susijusios bendrosios programos ir specialiosios programos nuostatos būtų sujungtos į išsamius bendrus pasiūlymus, siekiant užtikrinti aiškų vaizdą ir teksto nuoseklumą ir taip išvengti besikartojančių ir prieštaraujančių nuostatų;

- skirti pakankamai laiko ir pastangų informacija pagrįstoms ir konstruktyvioms diskusijoms pagrindiniais strateginės svarbos klausimais, be kita ko, kai aktualu, rengiant techninius praktinius seminarus, kad būtų parengta MTI bendroji programa, kuria turėtų būti išreikštas tvirtas ES įsipareigojimas siekti mokslinės kompetencijos, technologinio suverenumo bei strateginio savarankiškumo ir kuri būtų pajėgi atlaikyti būsimus iššūkius.

VII. IŠVADOS

68. Pirmininkaujant valstybei narei savo pirmininkavimo laikotarpiu buvo strategiškai svarbu, kad būtų daroma pažanga dirbant tiek su bendrąja mokslinių tyrimų ir inovacijų programa, tiek su specialiąja programa, kuria įgyvendinama bendroji programa. Pirmininkaujanti valstybė narė siekia skatinti konstruktyvų valstybių narių dialogą ir sudaryti palankesnes sąlygas įtraukimams ir struktūriniam svarstymams, kad derybose būtų judama į priekį.
69. Šių pastangų rezultatas – pateikti keli kompromisiniai pasiūlymai dėl kiekvienos bendrosios programos ir specialiosios programos veiklos srities. Pirmininkaujanti valstybė narė mano, kad naujausi kompromisiniai tekstai⁴, nors jais ir nepretenduojama perteikti jokio susitarimo, atspindi gerus rezultatus šiame derybų etape ir laukiant kompromisinių tekstų, kurie dar bus pateikti. Delegacijos įsipareigojo tęsti derybas remdamosi padaryta pažanga, siekdamos bendro sutarimo dėl neišspręstų klausimų ir laikydamosi logikos, kad nesusitarta dėl nieko, kol nesusitarta dėl visko.

---

⁴ Dok. 15308/25, 14839/25, 15671/25, 15314/25, 15638/25, 14838/25.